

TOELICHTING

ORIËNTATIE OP DE NEDERLANDSE ARBEIDSMARKT

TOELICHTING OP HET PORTFOLIO EN EXAMEN

Het examen 'Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt' gaat over werk vinden en werk houden in Nederland. Als u zich voorbereidt op dit examen, dan:

- kiest u werk dat bij u past;
- weet u wat u kunt doen om dat werk te vinden en werk te houden.
- weet u als (beginnende) ondernemer hoe u werk kunt vinden en werk kunt houden.

Heeft u al werk?

Dan moet u toch de Resultaatkaarten invullen. Als uw werk stopt, dan moet u nieuw werk zoeken. Als u beter werk wilt doen, dan moet u misschien nieuwe dingen leren. Als u bij een ander bedrijf wilt werken, dan moet u weten hoe u solliciteert. U laat met de Resultaatkaarten zien dat u weet hoe u werk zoekt en werk houdt in Nederland.

Heeft u een eigen bedrijf? Wilt u een eigen bedrijf beginnen?

Ook dan moet u weten hoe u werk zoekt en werk houdt in Nederland. Want misschien stopt u later met uw bedrijf. Voor het examen Oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt denkt u na over werk bij een bedrijf. In welk beroep wilt u werken als u geen eigen bedrijf meer heeft? Met dat gewenste beroep vult u alle Resultaatkaarten in. Misschien kunt u later de kennis over de Nederlandse arbeidsmarkt ook gebruiken voor uw eigen bedrijf.

Als u in Nederland een eigen bedrijf begint, dan moet u veel weten en doen. Maar u hoeft in de Resultaatkaarten niet te laten zien, dat u weet wat u moet doen voor een eigen bedrijf!

U maakt een portfolio

U maakt een portfolio met 8 Resultaatkaarten. Deze kaarten vindt u op de website van DUO. U mag hulp vragen, maar u moet de Resultaatkaarten wel *zelf* invullen. Soms moet u een 'bewijs' laten zien. Bijvoorbeeld een kopie van uw diploma of een vacature. De bewijzen doet u ook in het portfolio.

De 8 Resultaatkaarten en de bewijzen zijn samen het portfolio.

U stuurt het portfolio naar DUO

DUO controleert of uw portfolio goed is. DUO kijkt:

- of alle vragen op de Resultaatkaarten ingevuld zijn;
- of alle Resultaatkaarten ingevuld zijn voor hetzelfde werk of beroep;
- of alle verplichte bewijzen bij het portfolio zitten.

Als het portfolio goed is, mag u het examen doen. Als het portfolio niet goedgekeurd wordt, krijgt u het terug. Dan moet u het verbeteren.

U krijgt een gesprek over het portfolio

Het examen is een gesprek. Op het gesprek praat u over uw portfolio. U praat over de antwoorden die u op de Resultaatkaarten hebt ingevuld.

U moet in het gesprek vertellen waarom u deze antwoorden heeft ingevuld. Daarom is het belangrijk dat u de Resultaatkaarten *zelf* invult.

Op het examen mag u alleen Nederlands praten. Maar: taalfouten maken is niet erg! DUO kijkt niet naar uw Nederlands.

WAT IS EEN RESULTAATKAART?

Op een Resultaatkaart staan vragen over het werk of beroep dat u wilt doen. Elke Resultaatkaart gaat over een ander onderwerp. Elk onderwerp is belangrijk bij het zoeken naar werk in Nederland.

De onderwerpen van de 8 Resultaatkaarten zijn:

- 1 Beroepenoriëntatie
- 2 Realistisch beroepsbeeld
- 3 Je eigenschappen kennen
- 4 Beroepskansen
- 5 Beroepscompetenties
- 6 Netwerk opbouwen
- 7 Werk vinden
- 8 Werkcultuur

U vult de 8 Resultaatkaarten in voor het werk dat u wilt doen. Dit noemen we het 'gewenste beroep'. U schrijft uw antwoorden op de Resultaatkaart. U moet de Resultaatkaarten in het Nederlands invullen.

HOE VULT U DE RESULTAATKAARTEN IN?

Toelichting bij elke Resultaatkaart

Er is voor elke Resultaatkaart een toelichting. De toelichting begint op pagina 4 van dit document. De toelichting helpt u om de Resultaatkaart goed in te vullen. Lees daarom bij elke kaart de toelichting die erbij hoort.

Met of zonder hulp

U kunt de Resultaatkaarten zonder hulp of met hulp invullen. Hoe weet u wat u wilt? Lees eerst de vragen van de Resultaatkaarten. Denk na: wat moet u doen om antwoord te kunnen geven? Vaak moet u informatie zoeken, bijvoorbeeld op het internet.

Denkt u dat u het alleen kunt? Dan gaat u de Resultaatkaarten invullen en begint u met kaart 1.

Denkt u dat u hulp nodig heeft? Dan kunt u kiezen:

- U vraagt hulp bij het zoeken naar informatie. U kunt hulp vragen aan uw partner, familie of kennissen.
- U kunt ook hulp krijgen in een groep met andere mensen. Vaak moet u voor deze hulp betalen.

Een beroep zoeken

Hoe zoekt u het gewenste beroep? Dat kan op de volgende manieren:

1. U heeft een beroep.

- U heeft al een beroep. U wilt ook in Nederland in dat beroep werken. Dat is uw gewenste beroep. Vul dan de Resultaatkaarten in voor dat beroep.
- U heeft al een beroep en u werkt in Nederland in dat beroep. U wilt dat blijven doen. Vul dan dat beroep in als uw gewenste beroep.
- U werkt in Nederland in een beroep, maar u wilt een ander beroep. Vul dan het andere beroep in als uw gewenste beroep.

2. U heeft geen beroep.

- U heeft nog geen beroep, maar u heeft wel een gewenst beroep. Vul dan de Resultaatkaarten in voor dat gewenste beroep.
- U heeft nog geen beroep. U heeft ook nog geen gewenst beroep. Zoek dan eerst een beroep waarin u graag wilt werken. Dan heeft u een gewenst beroep. Vul dan de 8 Resultaatkaarten in voor dat beroep.

De kaarten invullen

Vul op elke kaart uw voornaam en achternaam in.

Let op: U moet álle Resultaatkaarten invullen, ook als u al werk heeft.

Geef op alle vragen antwoord.

Moet u bewijzen laten zien, bijvoorbeeld uw diploma? Maak dan een kopie van het bewijs.

Wat doe ik als mijn gewenste beroep niet mogelijk is?

Misschien ziet u dat u niet kunt werken in uw gewenste beroep. Bijvoorbeeld:

- omdat u niet het goede diploma voor dit beroep heeft;
- omdat u niet kunt werken op tijden die bij dit beroep horen;
- omdat er geen werk is in dit beroep.

Dan kiest u uit 2 mogelijkheden:

Mogelijkheid 1. U kiest een ander gewenst beroep. U begint opnieuw met Resultaatkaart 1. Als u een nieuw gewenst beroep kiest, dan vult u alle Resultaatkaarten in voor dit nieuwe beroep. U mag altijd opnieuw beginnen met de Resultaatkaarten.

Uw portfolio is klaar, als u alle Resultaatkaarten voor hetzelfde beroep heeft ingevuld en alle bewijzen heeft verzameld. Over dat gewenste beroep gaat u praten op het examen.

Mogelijkheid 2. U gaat door met het gewenste beroep. U moet dan een plan maken. In dat plan staat bijvoorbeeld:

- Dat u een diploma gaat halen voor dat beroep.
- Dat u iets gaat veranderen in uw situatie. Bijvoorbeeld een oppas voor de kinderen zoeken.

U vult in wat u gaat doen om later in dit beroep te werken.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 1 - BEROEPENORIËNTATIE

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Bij 'Beroepenoriëntatie' kijkt u welke beroepen er in Nederland zijn. U kijkt ook welk beroep bij u past.

U laat zien:

- dat u weet welke beroepen in Nederland bij u passen;
- dat u weet welke branches of sectoren passen bij uw gewenste beroep;
- dat u weet of een diplomawaardering, een ION of evc-procedure voor u nodig is.

Instructie bij het invullen

Het is belangrijk dat u zoekt naar werk dat u graag wilt doen.

U zoekt naar een beroep dat u wilt doen. Dat noemen we het 'gewenste beroep'.

Let op: U vult op alle 8 Resultaatkaarten *hetzelfde* gewenste beroep in.

- Instructie bij vraag 1:
  - Schrijf 3 beroepen op.
  - Kies uit deze 3 beroepen 1 beroep dat u in Nederland wilt gaan doen. Dit is uw 'gewenste beroep'. Schrijf uw gewenste beroep op.
- Instructie bij vraag 2:

Een schoonmaker of monteur kan in veel branches of sectoren werken. Een verpleegkundige kan alleen in de zorg werken.

  - Past uw gewenste beroep in 1 of in meer branches of sectoren? Kruis het juiste antwoord aan en schrijf branches of sectoren op in de vakjes.
- Instructie bij vraag 3:

U kunt meerdere antwoorden aankruisen.

  - Heeft u een diploma voor dit beroep in uw eigen land? Of heeft u een ander diploma van een opleiding in uw eigen land? Laat het bewijs zien. Doe een kopie van uw diploma bij dit portfolio.
  - U kunt uw diploma laten waarderen. Dit kan bij het Informatiecentrum DiplomaWaardering (IcDW). De diplomawaardering vergelijkt uw diploma met diploma's van het Nederlandse onderwijs. Zo weet u wat het niveau van uw opleiding is. U weet ook of u met het diploma in Nederland in het gewenste beroep kan werken.

Bent u asielgerechtigd en bent u zonder uw diploma naar Nederland gekomen?
Dan kunt u een Indicatie Onderwijsniveau (ION) aanvragen. Een ION vergelijkt uw

onderwijservaring in uw land met het Nederlandse onderwijs. Zo weet u wat het niveau van uw onderwijs is. Doe een kopie van de diplomawaardering of ION bij dit portfolio

- U kunt een EVC-procedure aanvragen. Dit kan bij het Kenniscentrum EVC. U laat met een EVC-procedure zien wat uw ervaring met het beroep is. Doe een kopie van de aanvraag of het ervaringscertificaat bij dit portfolio.
- Heeft u geen diploma's en ook geen ervaring in het gewenste beroep? Kruis dan alleen het laatste hokje aan.

U kunt bij deze vraag ook uw kennis van het Nederlandse onderwijssysteem gebruiken (Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM), onderwerp 'Onderwijs').

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 2 - REALISTISCH BEROEPSBEELD

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Soms is een beroep in het ene land anders dan in het andere land. Als u een realistisch beroepsbeeld heeft, dan weet u veel over het beroep in Nederland. U weet hoe het beroep in Nederland echt is.

U laat zien:

- dat u weet wat iemand in dit beroep doet;
- dat u weet welke situaties passen bij dit beroep;
- dat u weet wat iemand voor dit beroep moet kunnen;
- dat u weet of het beroep bij u past.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
Schrijf de belangrijkste taak of taken op.
- Instructie bij vraag 2:
  - U mag meer antwoorden aankruisen.
  - Weet u nog andere werkomstandigheden: schrijf ze in de vakjes.
- Instructie bij vraag 3:
  - U mag meer antwoorden aankruisen.
  - Weet u nog andere speciale eisen: schrijf ze in de vakjes.
- Instructie bij vraag 4:
  - U mag meer antwoorden aankruisen.
  - Heeft u nog andere omstandigheden: schrijf ze in de vakjes.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 3 - JE EIGENSCHAPPEN KENNEN

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Deze kaart gaat over eigenschappen en competenties voor werken in Nederland en in uw gewenste beroep. Wie met klanten werkt moet *vriendelijk zijn*. Wie op een kantoor werkt moet *nauwkeurig zijn*. Wie in een team werkt moet *kunnen samenwerken*. Vriendelijk zijn, nauwkeurig zijn en kunnen samenwerken zijn voorbeelden van eigenschappen of competenties.

U laat zien:

- welke eigenschappen/competenties belangrijk zijn voor werken in Nederland;
- welke eigenschappen/competenties belangrijk zijn voor uw gewenste beroep;
- welke van deze eigenschappen/competenties u heeft en welke u niet heeft.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
  - Noem 3 eigenschappen/competenties die in Nederland belangrijk zijn als je werkt.
  - Schrijf de eigenschappen/competenties achter de nummers 1, 2 en 3.
  - Kruis aan welke eigenschappen/competenties u zelf heeft.
- Instructie bij vraag 2:
  - Noem 4 eigenschappen/competenties die belangrijk zijn voor uw gewenste beroep. Schrijf de eigenschappen/competenties achter de nummers 4, 5, 6 en 7.
  - Geef een voorbeeld bij elke eigenschap/competentie.
  - Kruis aan welke eigenschappen/competenties u zelf heeft.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 4 - BEROEPSKANSSEN

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Als u uw Beroepskansen kent, dan weet u of er werk is te vinden in het gewenste beroep. U weet ook waar u dat werk kunt zoeken.

U laat zien:

- waar u kunt zoeken naar werk in het gewenste beroep;
- of er genoeg werk is in dit beroep;
- wat u gaat doen, als u weet of er veel of weinig werk is.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
Soms staan vacatures in een advertentie, maar u kunt ook op andere plaatsen (of op andere manieren) vacatures vinden.
  - Schrijf 3 plekken op waar u vacatures kunt vinden.
- Instructie bij vraag 2:
Hoeveel vacatures heeft u gevonden? Schrijf het aantal in het vakje.
- Instructie bij vraag 3:
Is er veel of weinig werk in dit beroep in Nederland?
Als u snel vacatures vindt, is de kans op werk groot.
Als u geen vacatures vindt, is de kans op werk klein.

Let op: U kijkt hier alleen of er werk is in het gewenste beroep. U kijkt hier *niet* naar uw eigen diploma of werkervaring.

- Instructie bij vraag 4:
  - Maak een kopie van de vacatures. Doe 2 vacatures in uw portfolio.
  - Schrijf op waar u die 2 vacatures gevonden heeft. Schrijf uw antwoord in de vakjes.
  - Schrijf op waarom de vacatures wel of niet bij u passen.
- Instructie bij vraag 5:
  - U mag meer dan 1 antwoord aankruisen.
  - Schrijf op waarom u een antwoord kiest. Bijvoorbeeld: misschien is er nu geen werk, maar later wel. Of misschien gaat u eerst ander werk doen, of een opleiding volgen.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 5 - BEROEPSCOMPETENTIES

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Als u de beroepscompetenties voor een beroep heeft, dan weet u genoeg om in dit beroep te kunnen werken. En kunt u ook de dingen die u moet doen om in dat beroep te werken. Bijvoorbeeld: als u taxichauffeur wilt worden, moet u een rijbewijs voor taxichauffeur hebben. Dat is een beroepscompetentie. U moet ook kunnen praten met klanten. Dat is ook een competentie voor dit beroep.

U laat zien:

- dat u weet welke opleiding of cursus bij u en uw gewenste beroep past;
- dat u informatie over cursussen en opleidingen kunt vinden;
- dat u weet welke toelatingseisen (diploma of taalniveau) er zijn voor de opleiding of cursus;
- dat u weet waar u extra taal kunt leren voor het beroep, of voor een cursus of opleiding.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
U kunt meer antwoorden aankruisen.
  - Kruis aan welke soort cursus of opleiding bij u past.
  - Kruis ook aan welke lestijd bij u past, enzovoort.
- Instructie bij vraag 2:
Zoek een opleiding of cursus die bij uw persoonlijke omstandigheden past.
  - Schrijf de naam van de cursus of opleiding op. Bijvoorbeeld Cursus klantvriendelijkheid of Opleiding verzorgende.
  - Schrijf de naam van de school of het instituut op. Bijvoorbeeld ROC Nijmegen of LOI.
  - Schrijf op hoe lang de cursus of opleiding duurt. Bijvoorbeeld 1 jaar, 12 weken, 6 x 2 uur.
- Instructie bij vraag 3:
  - Welk diploma moet u hebben (wat is de toelatingseis)? U moet één antwoord aankruisen.
  - Als u een diploma nodig heeft: schrijf de naam van het diploma in het vakje. Heeft u een diplomawaardering of ION (zie kaart 1)? Gebruik dan die informatie. Gebruik voor deze vraag ook uw kennis van het Nederlandse onderwijssysteem (Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM), onderwerp 'Onderwijs').

- Instructie bij vraag 4:
  - U kunt meer antwoorden aankruisen.
- Instructie bij vraag 5:
  - Hoe gaat u zorgen dat u genoeg geld heeft voor eten, kleren, de huur van uw huis, elektriciteit en andere kosten? Schrijf uw antwoord in de vakjes.
- Instructie bij vraag 7:

Welke situaties zijn belangrijk voor uw gewenste beroep?

  - U mag meer antwoorden aankruisen.
  - Kunt u de Nederlandse taal gebruiken in die situaties? Kies ja of nee.
- Instructie bij vraag 8:
  - Moet u nog extra taal leren voor de opleiding of het beroep? Kruis dan 'ja' aan. Heeft u bij vraag 6 en 7 aangekruist dat uw taalniveau voldoende is voor het gewenste beroep of een opleiding? Dan kunt u hier 'nee' aankruisen.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 6 - NETWERK OPBOUWEN

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Als u een goed 'netwerk' heeft, dan kent u veel mensen die u kunnen helpen met werk vinden.

U laat zien:

- wie in uw netwerk zitten;
- welke mensen u kunnen helpen bij het zoeken naar werk;
- wat u gaat doen om een goed netwerk te krijgen;
- hoe u nieuwe mensen kunt leren kennen die u kunnen helpen.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
  - U kunt meer antwoorden aankruisen.
- Instructie bij vraag 3:
  - U geeft twee antwoorden:
    1. Hoe gaat u zoeken?
    2. Wanneer gaat u zoeken?

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 7 - WERK VINDEN

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

Deze Resultaatkaart gaat over het zoeken en vinden van werk.

U laat zien:

- dat u weet hoe u naar werk kunt zoeken;
- dat u weet hoe u kunt zoeken naar plaatsen waar u werkervaring kunt krijgen;
- dat u weet waarvoor sollicitatiebrieven en sollicitatieformulieren zijn;
- dat u sollicitatieformulieren kunt invullen of een sollicitatiebrief kunt schrijven;
- dat u een basis-cv kunt schrijven voor het gewenste beroep;
- dat u weet waar u hulp kunt vinden bij het schrijven van brieven en het basis-cv;
- dat u weet wat belangrijk is in een sollicitatiegesprek.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
    - U kunt meer antwoorden aankruisen.
    - Als er nog andere manieren zijn: schrijf deze manieren in de vakjes.
  - Instructie bij vraag 2:
    - U moet één antwoord aankruisen.
    - U kunt bijvoorbeeld 'nee' antwoorden, als u al werk heeft in het beroep. Schrijf uw toelichting in het vakje.
  - Instructie bij vraag 3:
    - Heeft u werk, een stageplaats of doet u vrijwilligerswerk? Kies ja en schrijf de naam van het bedrijf of organisatie op. Schrijf ook de plaats op.
    - Heeft u geen werkervaringsplaats, stage of vrijwilligerswerk? En gaat u dat ook niet zoeken? Kruis dan aan: 'nee, want...' Schrijf in het vakje waarom niet.
    - Heeft u geen werkervaringsplaats, stage of vrijwilligerswerk, maar gaat u dat wel zoeken? Schrijf dan op hoe u dat gaat doen.
  - Instructie bij vraag 5:
    - Bij deze vraag moet u 4 bewijzen bij uw portfolio doen. Deze bewijzen zijn verplicht:
      - o 2 sollicitatieformulieren
      - o 1 sollicitatiebrief
      - o 1 cv
- DUO kijkt naar uw formulieren, brief en cv. Als deze niet goed zijn, krijgt u het portfolio terug. Lees de toelichting hieronder goed door.

- Vul 2 sollicitatieformulieren in voor uw gewenste beroep. Gebruiken werkgevers in uw gewenste beroep geen sollicitatieformulieren? Vul dan 2 sollicitatieformulieren in voor een ander beroep of ander werk. Misschien heeft u dit toch nodig: bijvoorbeeld als u werk zoekt naast uw opleiding. Of als u snel aan het werk moet, omdat u een uitkering heeft.
- Schrijf 1 sollicitatiebrief die u kunt gebruiken voor het gewenste beroep. Schrijf een echte brief, geen e-mail. U mag de brief op de computer schrijven of met pen en papier. Gebruiken werkgevers van uw gewenste beroep geen sollicitatiebrieven? Schrijf dan een sollicitatiebrief voor een ander beroep of ander werk.

Schrijf de brief zoals dat in Nederland hoort. Let op de volgende punten:

- o Datum en plaats.
- o Begin met een aanhef, bijvoorbeeld 'Beste...' of 'Geachte...'.
- o Gebruik de achternaam van de persoon aan wie u schrijft.
- o Gebruik 'u' tegen de persoon aan wie u schrijft.
- o Vertel welk werk u wilt doen en waarom u dat werk wilt doen.
- o Eindig met een groet en uw handtekening/naam.
- o Schrijf uw eigen adres op.
- o Zorg dat de tekst op de goede plaats op het papier staat (links).

- Maak een cv. In het cv staat in elk geval:
  - o Naam
  - o Adres
  - o Woonplaats
  - o Geboortejaar
  - o Heeft u opleidingen gedaan in eigen land en/of in Nederland? Schrijf deze opleidingen op in uw cv.
  - o Heeft u werkervaring in eigen land en/of in Nederland? Schrijf deze werkervaring op in uw cv.
- Instructie bij vraag 7:
  - Wat is belangrijk in een sollicitatiegesprek? Wat helpt om een goede indruk te maken? Wat kunt u al goed?
  - Wat kunt u nog verbeteren? U moet minstens 1 verbeterpunt invullen.
  - Bij 'verbeterpunten' kunt u noemen wat u niet zo goed kunt. Bijvoorbeeld: goede vragen stellen in het sollicitatiegesprek.
  - Hoe gaat u deze punten verbeteren? Schrijf op wat u gaat doen.

TOELICHTING BIJ RESULTAATKAART 8 - WERKCULTUUR

Wat laat u zien op deze Resultaatkaart?

De werkcultuur is de manier waarop mensen zich op het werk gedragen en hoe zij samenwerken.

U laat zien dat u het verschil weet tussen het werk in uw land van herkomst en het werk in Nederland.

Instructie bij het invullen

- Instructie bij vraag 1:
  - Kijk naar het werk van het gewenste beroep in uw land van herkomst en in Nederland.
  - Denk bijvoorbeeld aan: wat vindt de werkgever een goede werknemer? Hoe gaan collega's met elkaar om?
Schrijf op hoe het is in uw land van herkomst en hoe het in Nederland gaat.

Let op: Misschien heeft u nooit gewerkt in uw land van herkomst. Of u heeft daar niet in het gewenste beroep gewerkt. Dan geeft u alleen informatie over het werk in Nederland in het gewenste beroep.